

Water

Blauwe landschapselementen

Water op of bij het erf heeft een grote natuurwaarde voor dieren. Kikkers, padden, salamanders en libellen zetten er hun eieren af. Vogels en zoogdieren komen er drinken of nemen een bad. Ringslangen jagen er op kikkers en padden. Vogels, vleermuizen en kleine zoogdieren vangen er insecten. Water-, moeras- en oeverplanten hebben er een groeiplaats.

Water en klimaat

Water heeft ook een belangrijke rol in de klimaatadaptatie. Klimaatverandering resulteert in hogere temperaturen, meer droogte en meer neerslag. Voorheen werd regenwater zo snel mogelijk afgevoerd. Vanaf het land via sloten, boezems en rivieren naar de zee. Tegenwoordig is het van belang water vast te houden tegen droogte en te bergen bij extreme regenval, zodat er geen overstromingen plaats vinden. Dit kan door water te laten infiltreren in de bodem en op te slaan in waterbekkens, zoals poelen. Blauwe landschapselementen krijgen hiermee een nieuwe functie.

Wat kun jij doen?

Als je een aanpassing aan je erf wilt doen houd dan rekening met de historische, natuurlijke en duurzame waarden. In de brochure [Boerenerf](#) vind je een checklist van vragen die je helpen om je erf zo passend mogelijk te maken. Deze brochure geeft informatie over aanleg en beheer van een poel en over regenwater.

Poel of vijver

Een **poel** is een ondiepe kleine waterplas met stilstaand grondwater. Een vijver is een kleine poel. In het verleden werden poelen aangelegd als drinkplaats voor het vee. Tegenwoordig worden ze aangelegd als voortplantingsplek voor libellen, kikkers, padden en salamanders. En ook als opvangbekken bij extreme regenval.

Aanleg

Leg de **poel** aan op een zonnige plek. Het water warmt sneller op en de (koudbloedige) dieren zijn dan eerder actief. Ook eieren en larven ontwikkelen zich dan beter. De noordoever moet zo flauw mogelijk zijn. De zon schijnt voornamelijk op deze zijde en hier ontstaat zodoende het beste microklimaat voor amfibieën en libellen. In de zomer mag de poel niet lang droogvallen. In de winter niet tot op de bodem bevroren.

Amfibieën en andere dieren en planten vestigen zich snel op een natuurlijke wijze in de poel. Het is dus niet nodig planten en dieren te plaatsen en uit te zetten. Voor amfibieën is dat zelfs wettelijk verboden.

Zet geen vis uit in de poel, want vissen eten kikkervisjes en salamanderlarven.

Amfibieën brengen het grootste deel van hun leven op het land door. Zorg daarom dat er in de buurt van de poel voldoende ruigte aanwezig is waarin ze kunnen schuilen en overwinteren. Dit kan een struweelhaag, houtsingel of bosje zijn. Ook een hoop van takken, bladeren, compost en stenen dient als overwinteringsplek.

Een voorwaarde voor een rijk waterleven is een goede waterkwaliteit. Daarvoor is het belangrijk dat er voldoende waterplanten aanwezig zijn. Waterplanten zorgen voor de aanwezigheid van zuurstof in de poel en leggen het teveel aan voedingsstoffen vast, waardoor algen geen kans krijgen. Ook bieden waterplanten een goede leefomgeving voor allerlei waterdieren. Daarnaast is een zone met oeverplanten belangrijk. Deze biedt schuilgelegenheden voor amfibieën en voortplantingsplekken voor libellen.

Beheer

Verwijder jaarlijks de opslag van elzen en wilgen en maai de kanten. Het opschonen van de poel gebeurt, afhankelijk van de grootte, gemiddeld een keer per zes jaar. Het opschonen kan het best gefaseerd gebeuren. Bijvoorbeeld het ene jaar de oostzijde van de poel en het jaar erop de westzijde. Op die manier blijft altijd een deel van de belangrijke noordoever intact. De werkzaamheden kunnen het best uitgevoerd worden tussen begin september en half oktober. Dan zijn er nauwelijks amfibieën aanwezig in het water.

'Informeer bij de gemeente welke vergunningen er nodig zijn voor de aanleg van een poel.'

Regenwater

Hoe zorg je ervoor dat regenwater niet zomaar van het erf verdwijnt? Vang regenwater op door een wadi, vijver of poel aan te leggen. Zorg ook voor een geleidelijke opname (infiltratie) van regenwater in de bodem. Koppel de regenwaterafvoer van het dak van de gebouwen af. Vang dit op in een regenton of voer dit naar een wadi, vijver of poel, zodat dit water op het erf behouden blijft.

'Leg blauwe landschapselementen aan voor (extreme) regenwateropvang.'

Gebruik zo min mogelijk verharding, indien mogelijk halfverharding, zodat regenwater goed de bodem in kan dringen. Houd de bodem bedekt met planten, struiken, bomen en eventueel mulch. Zo droogt de bodem minder uit en blijft het bodemleven actief.

Planten en bomen nemen regenwater op en organisch materiaal, zoals dood blad, houdt het water vast in de bodem.

Groene landschapselementen plant je aan voor regenwateropvang, maar ook voor schaduw, koelte, luchtreiniging en geluidsabsorptie.

Zoek je meer informatie?

- Kijk ook naar de andere brochures.
- In de brochures over [Dieren](#) vind je tips hoe je het boerenerf natuurrijk(er) maakt.
- In de brochure [Meer informatie](#) vind je boeken en websites van andere organisaties: met meer informatie over boerenerven en hieraan verbonden onderwerpen.

Meer informatie over een streekeigen erfinrichting in Zuid-Holland?

Kijk dan ook www.zelfdoeninzh.nl/erfgroen

**De Groene
Motor**

